

Институт
за развитие на публичната среда

Trust for Civil Society
in Central and Eastern Europe

Купените местни избори или смъртта на местната демокрация

Проектът “Купените местни избори или смъртта на местната демокрация” е осъществен от Сдружение “Институт за развитие на публичната среда”, с подкрепата на Тръста за гражданско общество в Централна и Източна Европа.

Изследвана е структурата на политическото представителство в общинските съвети и начинът на функциониране на институциите на местната демокрация в пет български общини с опорочен изборен процес - Несебър, Созопол, Казанлък, Петрич и Сандански.

- **Въпросите**

Как местната власт, излъчена в изборен процес, окачествен като нечестен и несвободен, осъществява управлението на местната общност?

Има ли предпоставки в самия модел на местно самоуправление, които продуцират стратегии за завладяване на общините от икономически групи и престъпни мрежи?

- **Моделът на местното самоуправление в България – “баланси без отговорност”**

Взаимоотношенията между основните органи в местното самоуправление – общински съвет и кмет, са основани на институционалната слабост на двата органа и взаимната им зависимост при осъществяване на техните функции. Постигането на баланс и равновесие между тях, се превръща в задължително условие за управлението на общината. Чрез непублично споразумяване между различни икономически интереси и искания се конструират “прокметски” коалиции за управление. Цената за поддържането на стабилността на тези коалиции е корупционно управление на собствеността и насочването на обществени поръчки към съставящите „разпределителните коалиции” агенти. Ключова

предпоставка за това е самата технологията за взимане на решения, която силно затруднява търсенето на административна и наказателна отговорност от участващите в управлението на общините.

- **Стратегии за завладяване на местната власт**

Престъпните стратегии за завладяване на местната власт, през купуването на избори, са продуцирани и изцяло съобразени с дефектите на установилия се модел на местно самоуправление в България.

Конкурентни икономически интереси, търсят представителство в местните органи на власт и използват изборите, за да се позиционират едни спрямо други. Прилага се бизнес стратегия – създават се обединения от сходни и близки, но във всеки случай непротиворечиви интереси, прикрити зад местни предизборни коалиция или партии. За целта регистрациите на партии - напълно неизвестни или без никакво влияние на местно ниво, се наемат „за временно ползване“. Стратегиите предвиждат завземане на дял от пазара на гласове, чрез който да се гарантира квота в бъдещото управляващо мнозинство. След приключване на изборите бизнес играчите се договарят за управлението – всеки от позицията, която е успял да завоюва. Стремещът е да се осигурят конкурентни предимства и достъп до разпределението на публичния ресурс, чрез пряко участие в управлението на общините.

- **Осигуряване на необходимия брой гласове**

Реконструираната картина на изборния процес 2007 - 2008 година показва ясно използването на престъпна организация за купуване и контролиране на местния вот, с участието на криминалния контингент - наркодилъри, трафиканти на хора, контрабандисти, силови структури. Тяхната задача е да осигурят „мобилизирането“ на избирателите.

Типичните за силовите структури дейности - продаването на защита или „търговията с насилие“ – са много сходни с извършваното от тях по време на изборите – търгуване на гласове и защита от конкуренцията на територии с гласоподаватели.

С голяма степен на вероятност може да се твърди, че в общинските съвети на петте изследвани общини са влезли съветници, чийто мандати са осигурени посредством купени с мръсни пари гласове, контролиран вот и използване на принуда.

Според мнението на интервюираните представители на различни политически сили в изследваните общини, около 30 % от мандатите на партиите и коалициите, представени на местно ниво, са купени или манипулирани посредством контролиран вот.

Насилието неизменно съпътства изборния процес в граничните и черноморски общини. В тези региони то е свързано с по-високата концентрация на криминален контингент, склонен към брутално нарушаване на правилата и установяване на контрол над територията и избирателите, чрез използване на сила. По дефиниция, в такива райони наличието на силни структури на организираната престъпност и разпадът на политическото са взаимно обусловени.

Местните общности са приели тази действителност като неизбежна - „Винаги е било така. Никой вече не може да спечели избори без да купува гласове. Властта не се намесва.” - са най-разпространените убеждения сред респондентите. Никой няма сили да се изправи срещу експанзията на силови предприемачи, „добре облечени бизнесмени” от черната и сивата част на икономиката, легализирани бели бизнеси и олигарсите.

Строгите наказания, предвидени в закона, не респектират атакуващите местната власт интереси. Институциите са безпомощни.

Купуването на гласове с участието на силови структури, финансирането на изборите с пари на организираната престъпност и последвалото завладяване на политически позиции в местната власт, се случва в условия на обща незаконност и безнаказаност, продуцирани от слаби контролни органи, съдебна система със спорна независимост и липса на обществен контрол – отсъствие на силни местни и регионални медии.

- **Резултатите за политическото представителство**

Данните за политическото представителство в изследваните общини, ясно очертават тенденцията за трайна загуба на влияние на партиите, които имат силно присъствие в национален мащаб. Този резултат в значителна степен е повлиян от приложените от бизнес формациите и организираните престъпни мрежи стратегии за завладяване на местната власт, изключващи участието на големите партии. Те са изместени от бизнес формирования – участващи под формата на местни коалиции и местни/регионални партии.

- **Решението**

Резултатите от проекта сочат, че само промени в изборното законодателство и неутрализирането на 300-те боса, тероризиращи местните общности (според прокуратурата и правителството), няма да решат проблема с корупцията на местно ниво и опорочаването на местните избори.

Необходимо е да се започне обществен дебат за преосмисляне на установения модел на местно самоуправление в България. Трябва да бъдат премахнати причините и предпоставките, привличащи икономически групировки и престъпни мрежи към участие в местната власт.

Година		Избирателна активност за страната	Созопол	Несебър	Петрич	Сандански	Казанлък
2007 г.	I тур	49.75 %	75.67 %	77.88 %	62.07 %	62.10 %	47.11 %
	II тур	43.26 %	77.23 %	64.49 %	52.76 %	47.42 %	63.39 %
Частични избори 2008 г.					44.89 %	61.91 %	36.11%

Разпределение на мандатите за общински съветници в община Созопол на местните избори през 2003 г. и 2007 г.

	За трите партии с най-добри резултати в национален мащаб	Други партии - самостоятелно	Коалиции	Независими	Общо
2003 г.	35 % БСП (4), ДПС (0) и СДС (2)	53 %	12 %	0 %	100 %
2007 г.	24 % ГЕРБ (2), БСП (2) и ДПС (0)	12 %	64 %	0 %	100 %

Разпределение на мандатите за общински съветници в община Несебър на местните избори през 2003 г. и 2007 г.

	За трите партии с най-добри резултати в национален мащаб	Други партии – самостоятелно	Коалиции	Независими	Общо
2003 г.	19 % БСП (3), ДПС (0) и СДС (1)	76 %	0 %	5 %	100%
2007 г.	0 % ГЕРБ (0), БСП (0) и ДПС (0)	52 %	48 %	0 %	100 %

Разпределение на мандатите за общински съветници в община Петрич на местните избори през 2003 г. и 2007 г.

	За трите партии с най-добри резултати в национален мащаб	Други партии - самостоятелно	Коалиции	Независими	Общо
2003 г.	48 % БСП (7), ДПС (1) и СДС (8)	24 %	18 %	10 %	100 %
2007 г.	24 % ГЕРБ (3), БСП (2) и ДПС (3)	61 %	15 %	0 %	100 %
Частични избори 2008 г.	18 % ГЕРБ (2), БСП (2) и ДПС (2)	67 %	15 %	0 %	100 %

Разпределение на мандатите за общински съветници в община Сандански на местните избори през 2003 г. и 2007 г.

	За трите партии с най-добри резултати в национален мащаб	Други партии - самостоятелно	Коалиции	Независими	Общо
2003 г.	10 % БСП (0), ДПС (0) и СДС (3)	62 %	25 %	3 %	100 %
2007 г.	24 % ГЕРБ (7), БСП (0) и ДПС (0)	76 %	0 %	0 %	100 %
Частични избори 2008 г.	24 % ГЕРБ (3), БСП (1) и ДПС (3)	10 %	66 %	0 %	100 %

Разпределение на мандатите за общински съветници в община Казанлък на местните избори през 2003 г. и 2007 г.

	За трите партии с най-добри резултати в национален мащаб	Други партии - самостоятелно	Коалиции	Независими	Общо
2003 г.	35 % БСП (11), ДПС (2) и СДС (0)	32 %	33 %	0 %	100 %
2007 г.	49 % ГЕРБ (8), БСП (8) и ДПС (2)	38 %	13 %	0 %	100 %
Частични избори 2008 г.	35 % ГЕРБ (5), БСП (6) и ДПС (2)	38 %	27 %	0 %	100 %

Разпределение на мандатите за общински съветници на местните избори през 2003 г. и 2007 г.¹ в България

	За трите партии с най-добри резултати	Други партии - самостоятелно	Коалиции	Независими	Общо
2003 г.	41% БСП, ДПС и СДС	33%	24%	2%	100%
2007 г.	51% ГЕРБ, БСП и ДПС	24%	24%	1%	100%

¹ Резултати от местните избори през 2007 г. – опит за географски анализ, Румен Янков, ВТУ “Св. св. Кирил и Методий”